

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

Titulus XVIII. Invidia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79340)

Cum autem dormirent homines. Matth. 13. 25. Cur homines, & non servi, vel custodes, dicuntur dormientes? Cajetan: non dicit custodes: si enim dixisset custodes; negligentiam custodum accusari intelligeremus. Sed *dicis homines*; ut inculpabiles intelligamus, naturali somno occupatos.

Nescitis, quid petatis. Matth. 20. 22. Charitas omnia interpretatur in meliorem partem. Noverat Dominus ambitionem Discipulorum, peterent primos accubitus; non tamen ideò ambiciosos, & arrogantes, vocat; imò excusare videtur, quòd ex ignorantia lapsi fuerint. Fernandus in Gen. 3. Sect. 10.

Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. Matth. 26. 41. Dormierunt tres discipuli in horto, qui iusti fuerant vigilare, & orare. Eos Dominus non acris increpat; non somnolentos, pigros; inobedientes, vocat; sed infirmitatem carnis inculcat, ut eos excuset. Idem ib.

De qua septem demonia exierant. Luc. 8. 2. Cajetan: noluit dicere, quæ subiecta fuerat universis vitijs; sed excusando quodammodo eam, & demones accusando, dixit: *de qua &c.*

Pater! dimitte illis; non enim sciunt, quid faciunt. Luc. 23. 34.

Quòd Nicodemus nocte venerit ad Christum, Joan. 3. 2. malevoli sinistra interpretabantur; bene tamen Patres. V. Beda: venit Nicodemus ad ipsum nocte, cupiens secretà allocutione ejus plenius discere mysteria fidei, cujus aperta ostensione signorum aliquatenus jam rudimenta perceperat. Rupertus: venit nocte Nicodemus, ut audiret Jesum sine turbâ: doctrinæ aptum nocturni silentij bene captavit otium. Albertus M: nocte venit, & secretum significat: quia extra strepitum discere veritatem voluit.

Ex Patribus.

Nunquam potest esse scelus tam clarum, ut defensionis locus non sit. Lactantius l. de ira Dei.

Excusa intentionem, si opus non potes: puta ignorantiam, puta subreptionem puta casum. Quòd si omnem omnino dissimulationem rei certitudo recusat; suade nihilominus ipse tibi, & dicito apud temetipsum; vehemens fuit nimis tentatio. Quid de me illa fecisset si accepisset in me similiter potestatem. S. Bernardus l. 40. in Cant.

Etiamsi perperam factum quid deprehendas; nec sic iudices proximum; magis autem excusa. Excusa intentionem, si opus non potes. Idem ib.

§. II.

Interpretatio mala.

Nunquid Job frustra timet Deum? Joh. 1. 9. Pineda: observanda est Job sanctitas mirabilis, cui nihil à Sathana objicitur, præter intentionem, quam pravam esse mentitur, & ignorans certis calumnijs criminatur. *Bona in mala convertens insidiatur, & in Electis imponet maculam.* Eccl. 11. 33. Alvarez Illustr. 241. Animadvertite improbitatem: cum ea, quæ dicta erant, incessere non posset; animi sententiam infectatur; & ad ea, quæ latent, se idcirco refert. Olimpiodorus. apud Escobar. lib. 7. Sect. 3. Obf. 6.

Nunquid interficiet semetipsum? Joan. 8. 22. Quid sanctius Dei verbis: *quò ego vado, vos non potestis venire.* Ea est vitij, livorisque dolabra; ut exasciare possit laurum in patibulum. Oliva. f. 2. D. Quadr.

Amantium cœca judicia sunt, ajebat Theophrastus. Adde, & odientium. Naxera in Jos. 1. §. 32.

TITULUS XVIII.

I N V I D I A.

§. I.

Symbola, & Similitudines.

Comparatur tenebris.

Per diem incurrunt tenebras, & quasi in nocte, sic palpabunt in meridie. Job. 5. 14. Quia tristantur de aliorum bonis: & lux, quæ alijs affulget, invidiæ tenebras offundit; quod grave miseriæ genus est. Pinna Eth. 225.

Si homo lucis esse cœpisti, quæ sunt Christi gere: quia dies, & lux, est Christus. Quid in zeli tenebras ruis? quid te nubilò livoris involvis? quid invidiæ cœcitate omne pacis, & charitatis, lumen extinguis? Sanct. Cyprianus l. de zelo, & livore.

Polyantib. Sacr. Tom. I.

Non sic nubes cœlum, nox diem, solem caligo, quomodo mentem cœcat, & tenebrat, invidia. S. Chrysol. f. 48.

Alia Symbola, Figura.

Ex Veteri, & Novo.

Consurrexit Cain adversus fratrem suum Abel, & interfecit eum. Gen. 4. 8. Revixit Cain, qui ob solam invidiam peremit proditoriè fratrem: Ismaël, qui persequebatur Isaac, ad utriusque hominis mortem: Esau, qui abs re voluit interficere, ut impunè potuisset, &c. Simon Cass. l. 15. de iustitia Christi. c. 4.

Ccc cc 2

Fera

Fera pessima - devoravit Joseph. Gen. 37. 33. Invidus de profectu deficit, de pinguedine marcescit, de sanitate infirmatur, de vita moritur. Et, sicut *diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.* Rom. 8. 28. ita invidio omnia cooperantur in malum. Duæ sunt filiae Invidiæ: scilicet tristitia in prosperis, & exultatio in adversis; quæ contrariantur specialiter charitati: cujus officium est, gaudere cum gaudentibus, & flere cum flentibus. S. Bonav. diat. fal. c. 4. de Invidia.

Non poterat videre lucernam Domini, antequam extingueretur. 1. Reg. 3. 1. 2. 3. Per Heli invidus significatur. Diez. Invidus. Heli non poterat videre lucernam, nisi extinctam; sic & invidus proximi opera clara, & bona; sed obscura, & mala. Stella de van. p. 2. cap. 53.

Putredo officium invidia. Prov. 14. 30. hæc est febris putrida.

Dura, sicut Infernus, æmulatio. Cant. 8. 6. Quia, dum Synagoga Christum ad inferos posse se transmittere putavit, ei usque ad mortem corde immisericordi invidit. Ut infernus dura æmulatio extitit: quia sicut Infernus sine misericordiâ, quos tenet, cruciat; sic Judaica plebs Christum apprehendens, sine respectu pietatis, ad mortem trahebat. S. Greg. hic. An non fatis, si mortem imitaretur Invidia? cur Inferni durtiam imitatur? Mors prædatur corpus, animam non extinguit, nec cruciat: Infernus verò & animas affligit. Alvarez. Ilustr. 47.

Vade post me Sathana. Matth. 16. 23. Sathanas interpretatur, adversarius plasmationi. Unde significat Invidiam, quæ semper majoribus adversatur. Hugo Card. in Luc. 8.

Observabant eum. Luc. 14. 1. An fortè ut Astrologi observant solem? ita profusus: non tamen ut metirentur ejus altitudinem, aut contemplerentur cursum, aut mirarentur operationes; sed ut maculas per tubos opticos invidiæ se deprehendisse cavillarentur: ut caperent eum in sermone. Horum sequaces sunt omnes invidi: qui maculas etiam in sole quærunt, in virtute vitium, in sanctitate defectum. Schönleben D. 16. Pent.

Equus pallidus; & qui sedebat super eum, nomen illi Infernus, & mors, invidia. *Qui non diligit, manet in morte.* 1. Joan. 3. 14. Sanct. Vincent. Ferr. l. 4. Dom. 2. post Oct. Pasch.

Ex Patribus, & aliis.

Sicut ajunt, viperas, dilaceratò; & disruptò illò ipsò maternò uterò, in quo conceptæ sunt, nasci: ita & Invidiæ natura illam ipsam animam, à qua concepta est; & consumit, & perdit. S. Aug. l. 1. D. 3. Quadr.

Qui invidet, sic est, quomodo tabes, quomodo vulnus, quomodo apostema. S. Aug. appendice ex div. sermone 17.

Maledictus sit talis oculus, qui turbatur in lumine, & in turbine delectatur: qui, cum naturæ vitalem lucem videre non patitur, sed in ca-

ligine illustratur: cui gaudium lucus, lux nebula, bonum malum: cui infelix est felicitas, & calamitas felix: cui adversitas prospera, & prosperitas adversa: cui amica miseria, & ipsa bonitas inimica. Sanct. Cyrillus in Apolog. c. 29.

Basiliscus, ut ajunt, venenum in oculo gerit; pessimum animal, & præ omnibus execrabilia. Nôsse cupis oculum venenatum; oculum nequam, oculum fascinoem? Invidiam cogitato. S. Bernardus f. 14. in Pf.

Invidia est, sicut vermis in ligno, rubigo in ferro, tinea in vestimento. Est similis diabolo, qui velle, ut nullus esset bonus. Est similis nihilo: pro eo, quòd dissimilis est tam Creatori, quam omni creaturæ, sive bono creato. Creator enim communicat bona sua liberaliter, & creatura similiter. Nam videmus in sole; quòd lumen suum communicat omnibus creaturis; & ignis calorem suum; & sic de alijs. Sed invidus non solum non communicat bona sua, sed etiam, quantum in se est, annihilat aliena: quia sibi valde displicent; & etiam cum solus invidus sit nihil, ita vellet, quòd nihil, nisi miseria esset. Sanct. Bonavent. diat. fal. c. 4. de Invidia.

Invidi similes serpentibus Indiæ, qui fugiunt, florentibus arboribus aromaticis; quas etiam arrodere dicuntur, nè florent; quia odorem florum non sustinent. Sic invidi prosperitatem proximi non ferunt. Geminiani l. 5. c. 71.

Bercorius, Pierius, Ricciardus, Lauretus, ignem dicunt symbolum invidiæ: Invidia enim, ut ignis, non nisi excelsa appetit. Didacus Niff. Pol. Coel. p. 1. l. 8. c. 1.

Invidus papilioni similis: qui, dum lucernæ lumen conatur extinguere, seipsum concremat, non extinctâ lucernâ. Diez ser. 4. D. Pass.

Ferunt, Syrenes sæviente tempestate quam suavissimè canere; contra serenò cœlo, & tranquillò mari, tristes obmutescere. Sic invidos aliorum res adversæ oblectant, prosperæ contristant. Cornelius in Eccl. 14. v. 8.

Vultures cadaveribus pascuntur, odore unguentorum enecantur. Elianus l. 7. c. 3. de animalib.

Luna eclipsata. Lem: *alterius umbrâ*. Picinelli.

Flamma. Lem: *Non sine fumò*. Ut flamma firmior non surrexit unquam sine fumò: sic nec fama sine nube aliquâ livoris. Justus Lips. Cent. ad Belg. ep. 14.

§. II.

invidia seipsam cruciat, & affligit
Exempla.

IRatusq; est Cain vehementer. Gen. 4. 5. Vide, quàm sit homini scelesto gravis virtus, probitas, pietas, & innocentia, bonorum. Quæres: cur Deus Cainum non statim puniverit? Respond. gravissimè puniri: quæ enim major poena, quàm invidia; huic carnifici torquendum justus Deus dimisit. Fernandus hic Sect. 6. S. Chry.

Chrysof. hom. 18. in Gen. Duplex illi tristitia facta est; eò quod solus ille repudiatus fuit; & quod fratris donum acceptum fuit. Et tristitia affectu Cain valde, & concidit vultus ejus. Invidis applica illud Job. 5. 14. *per diem incurrent tenebras; & quasi in nocte, sic palpabunt in meridie.* Quia tristantur de alieno bonis; & lux, quæ alijs affulget, invidiæ tenebras offundit; quod grave miseriæ genus est. Pinna Eth. 225.

Omnes puteos, quos foderant servi patris illius Abraham illo tempore obstruxerunt implentes humo. Gen. 26. 15. Nihil utilitatis, imò multum damni Palæstinis advenerat ex obstructione puteorum: tamen, quia laborabant invidiâ, & venenatis oculis excipiebant Isaac, libenter, sibi molesti erant; dummodo Isaac nocerent. de Castillo Ill. 158.

Et divisti illi substantiam. Luc. 15. 12. Utrique scilicet. Cur ergo senior dicit: *nunquam dedisti mihi hadum?* Hoc ad imaginem invidiæ refert Chrysol. l. 4. invidus nihil se habere putat, si alius partem accipiat. Pinna Eth. 225.

Postquam filius tuus hic, qui devoravit substantiam suam &c. Luc. 15. 30. Videt in fratre suo, non conversionem, non humilitatem, *fac me unum de mercenarijs;* sed tantum luxuriam, & dissipationem bonorum. Concitatus erat animus odiò, & invidiâ. Sylveira in Matth. 4. q. 30.

Pater Abraham, miserere mei, & mitte Lazarum. Luc. 16. 24. Cur tunc? S. Chrysol. l. 66. jam deponere dolos licet: quia tamen Lazarum non potes videre; scitur, quia plus tefelicitas Lazari, quàm gehennæ, torquet incendium. q. d. extrahere cupiebat Lazarum è sinu Abraham, & suis precibus ad Tartara ducere: specie quidem pietatis; scilicet, ut refringeret linguam meam; revera tamen, ut aliquid pareretur; si non pœnarum, certè damni, vel tantillum abstractus suavi Abraham sinu. Hanc fuisse mentem divitis patet ex verbis Abraham: *filii recordare v. 25.* id est, cum super omnia genio apud vivos indulserit, Lazarus verò nihil non mali sit passus, oportet fieri compensationem: scilicet, ut neque tu remissionem aliquam in malis obtineas, neque Lazarus quid mali patiat. Cum id consilij non succederet, aliam ingreditur viam: *Mittas eum in domum patris mei.* Conatur rursus specie pietatis removere, vel ad brevem moram, à gaudijs; imò à conspectu suo, haud ferens ejus beatitudinem. Pinna Eth. 225.

Diabolus in pœnam suam, locum in aere medium inter cœlum, & terram, sortitus est: ut videat, invideat; ipsa invidiâ torqueatur. S. Bernardus l. 54. in Cant. Nam communis sententia Doctorum est, multos demones in aere inter cœlum, & terram, cruciari. Cur ijs hic locus assignatus? ut constituti inter justos, qui jam in patria triumphant; & inter eos, qui sunt in via; utrorumque invidiâ torqueantur. Sylveira in Apoc. 6. q. 38.

Est grave illis malum, est illis incendium non ferendum; quos aliquando habere contemptui, videre felices. Sanct. Chrysol. l. 122.

Alia vitia, & scelera, post hanc vitam non reperient amplius locum, neque affligent: nullus in Inferno superbit, nullus luxuriæ vacat; nullus gula, & abdomini servit: at verò invidia torquet non minus mortuos in Inferno, quàm vivos in terra: & ideo est gehenna anticipata. Schönleben D. 16. Pent.

Sententiæ.

Parvulum occidit invidia. Job 5. 2. Nunquam invidia præstantia virorum pectora aggreditur; sed viles, & abjectos. Dietz f. 4. D. Pass.

Invidia, in alienis bonis est tristitia. S. Greg. Niss. l. 4. de homine c. 12.

Invidus alienum bonum suum facit invidendo supplicium. Sanct. Prosper lib. 3. cap. 5.

Invidi, amici diaboli inimici etiam sui, omnibus odiosi. Ubi isti fieri poterunt boni, qui sunt in bono mali? aut quando bene malis usuri sunt, qui malè bonis uti non desunt? Id. ib. c. 9.

Invidia intestinus hostis; non carnis quatiq; muros, non elidit septa membrorum; sed in ipsam cordis arietat arcem: & antequàm viscera sentiant, ipsam dominam corporis, animam prædo capit, & adducit inclusam. S. Chrysol. l. 4.

Duæ sunt filix invidiæ: scilicet tristitia in prosperis proximi, & exultatio in adversis; quæ contrariantur specialiter charitati: cujus officium est gaudere cum gaudentibus, & flere cum flentibus. Sanct. Bonavent. diet. sal. c. 4. de invidia.

Horribile est odium invidiæ: quia omnia motiva amoris præcipua summè vertit in oppositum: accipit enim, ut sibi contrariissima, quæ amantissima sunt. Sanct. Thomas Aqu. in Gen. c. 37.

Invidiæ virus ingessit in animo plerumque tristitiam, unde lætitiã debuit reportare: nam ad gaudium debet animus excitari, cum videt diffusam in hominibus bonitatem. Suum existimat damnum, commodum alienum, & suam diminutionem, alterius augmentum; perditionem propriam, alterius lucrum; in suam convertit injuriam alterius gloriam; suam depopulationem deplorat, alterius abundantiam; & propriam infirmitatem, alterius sanitatem; suam ignorantiam, alterius scientiam; & quidquid boni alteri accedit, à se recedere semper putat. Melius esset invidio, carere oculis, nè videret; auribus, nè audiret, quæ alijs bona proveniunt: quia saltem quietem in animo possideret. Ad felicitatem dicò invidiorum spectaret, semper illos esse in numero captivorum; & ante oculos semper habere lugentes, & sustinentes pœnas continuo contemplari; incolere deserta cum bestijs, effugere hominum civitates: ut videndo infelicia se putarent esse felices; nec videndo felicia tristerentur: qui, ita loquar, ex misericordiã in Inferno

ferno tenderentur, ubi est sempiterna miseria; nè jucundorum intuitu torqueantur. Contra seipsum semper testificatur, qui invidus est: quòd, quibus invidet, minor est; & velut noctua, suam peragit vitam, quæ semper odio habet lumen solis. Simon Cass. l. 8. c. 48.

Chanaan quoque interpretatur æmulator: æmulator inimicus felicium. Sæpe, nè detegatur, sibimet violentiam facit; & mentitur ore lætitiã in contingentibus bonis, cujus cor pertulit invidiæ venenatas sagittas. Ridebit interdum simicò more: nam verè minimè potest; cum non procedat ex corde lætitiã. Collaudabit fallaciter cuncta opera alterius: domum dicit bene dimensam, quam vellet esse subversam. -- Præfert supellectilem verbis, quam ignis incendijs cremati libentius aspexisset &c. Idem de just. Chr. l. 15. c. 18.

Magnam injuriam faceret Deus invidio, si poneret eum in paradiso: moreretur ex dolore, si videret aliquos inter tot bona gaudere: quia totum vellet pro se: & ideo non intrabit. Sanct. Vincent. Ferr. serm. sup. Orat. Dom. cap. 6.

§. III.

*Invidia malitia.**Ex Veteri, & Novo.*

Nunquid rex noster eris? Gen. 37. 8. Aspere illum increpant auditò somniò primò. Auditò secundò: *vidi per somnium quasi solem &c.* tacent. Cur non utrobique reprehensus? Spicarum manipuli, quia de terra, terrenam portendebant felicitatem. Theodoretus q. 93. in Gen: manipulorum somnium denotant futuram frumenti causã adorationem: siquidem frumenti gratiã in Ægyptum profecti fratres secundum prophetiam eum adoraverunt. At splendida sidera, utpote cœlestia, cœlestem prosperitatem præfagiabant. Et ea est mortalium cœcitas, ut solum invideant terrenis felicitatibus: humana erant illis in pretio, cœlestibus tepidè affecti. Naxera in Jos. 24. §. 17.

Invidia non parcat proprio parenti. Testis est Absolon 2. Reg. 15. 10. Non parcat fratri: testis est Cain. Gen. 4. fratres Joseph Gen. 37. 28. Et Rachel invidit forori suæ Liæ, quòd fecunda, & non, ut ipsa sterilis esset. Gen. 30. 1. Non parcat amico, & benefactori, ut Saul Davidi 1. Reg. 18. 8. Non parcat sanctissimo, & innocentissimo, ut Judæi Christo. Stella de cont. Mundi van. c. 53.

Miserunt Judæi ab Jerosolymis Sacerdotes & Levitas ad eum (Joannem) ut interrogarent eum: tu quis es? Joan. 1. 19. Putabant insipienter; quod, licèt in cœteris vigilantius excubare videretur; attamen humanum quiddam, tanquam homo, sentiret; ac, gloriæ amore illectus, Christum se esse responderet; & deinceps ipsius Jesu fama extingueretur: ob quam omnes oriebantur anxitates. S. Euthymius Zigabonus hic.

Ex Patribus, & aliis.

Invidia, pestiferum malum, hominem in diaboli conditionem, ac in dæmonem immanissimum convertit. Sanct. Chryost. hom. 41. in Matth. 12. Appellat præterea ibidem Invidiam, venenum, turpissimum flagitium, pestiferam bestiam, atque scelestissimam passionem.

Anima, quæ semel possessa fuerit ab Invidia, difficile est, ut virtutes recipiat. Impossibile penè est, remediari animam, quam Invidia possederit. Idem hom. 5. in Marc. c. 5.

Magis puto ejus salvationem sperandam, qui parum boni facit, & benefactis aliorum favet; quàm illius, qui multa, & invidet. S. Anselmus lib. similis. c. 45.

Invidia malum vetustum, prima labe, antiquum virus, sæculorum venenum, causa funeris. Hoc in principio ipsum Angelum eiecit, & deiecit de cœlo: hoc de paradiso hominem, principem nostræ generationis exclusit. S. Chry. sol. l. 4.

Sicut Christus de virtute charitatis dicit Christianis: in hoc cognoscent omnes, quia Discipuli mei estis &c. ita diabolus potest dicere: in hoc &c. si invidiam habueritis ad invicem, S. Vinc. Ferr. D. 2. post Epiph.

Superbia contra Patrem, avaritia contra Filium, invidia contra Spiritum S. Nam Patri attribuitur potentia; qui autem superbit, contra potentiam facit. Filius quasi prodigus fuit: nam seipsum, & omnia, pro humano genere dedit: qui ergo avarus est, peccat contra Filium. Invidia contra Spiritum Sanctum; qui dicitur amborum benignitas. S. Bonavent. in Psal. 77.

Invidus de profectu deficit, de pinguedine marcescit, de sanitate infirmatur, de vita moritur. Et sicut diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum; ita invidio omnia in malum. Sanct. Bonav. diat. fal. c. 4. Invidia.

Excandescens invidiã in consortium, arguit Deum omnium largitorum; quem non potest justè arguere. Simon Cass. l. 15. de justis. Chr. c. 4.

Invidia, etiam ipsã malorum radicem plerumque deterior: nam avarus tunc lætatur, cum accipit; ac invidus, non cum ipse accipit; sed, cum alter non accipit, tunc ipse lætatur. Hieronymus Clarius l. 1. or. 34.

§. IV.

*Invidia sola vult gloriam, & com-
modum.*

Symbole, & Exempla.

Veni, & mitte me ad Pharaonem. Ex 3. 10. Reluctatur, donec Aaron socius in pericula ei adjungitur. *Aaron, frater tuus eris propheta tuus.* c. 7. 1. Montem ascendens, ut dulciter cum Domino converteretur, non ambit Aaronem in comitem. Naxera in Jos. 11. §. 7.

Jabin rex Asor misit ad Jobab regem Madon, & ad regem Semeron &c. Joh. 11. 1. Omnium se socium facile exhibuit, omneque dum periculum urget, cupit adstare: imperij tamen gloriam uni sibi ambivit; nec socijs, aut amicis communicavit. Id. ib.

Accidit, - ut diceret Jonathas - ad adolescentem armigerum suum: veni & transeamus ad stationem Philistinorum. 1. Reg. 14. 1. *Extenditq; summitatem virgæ, quam habebat in manu &c.* 1. Reg. 14. 27. Ad savi dulcedinem socium non admisit; nè dulcoris se parte fraudaret. Periculi amavit confortem; dulcedinem voluit expertem. Id. ib.

Videbo celos tuos - lunam, & stellas, quas tu fundasti. Ps. 8. 4. Cur non etiam solis meminit? S. Petrus Dam. f. de assumpt. B. V. multo aliquid altius claritas habet solis, quam lunæ: quia, etsi illa stellas minores obscuret, non tamen penitus occultat. Hic verò lucidius incandescens, ita sibi siderum, & lunæ, rapit positionem, ut sint, quasi non sint, & videri non possint. q. d. ideò David, eum cætera sidera laudat, solem nè quidem commemorat: quia ille laudem meretur, is Deo acceptus est; qui Lunæ imitator alienum non oculis splendorem. Didacus Niss. Sabb. D. 4. Quadr. §. 6.

Lazarus cupiens saturari de micis, & nemo ei dabat. Luc. 16. 21. *Mitte Lazarum.* S. Chrysol. f. 66. Dives, qui partem pauperem in bonis præsentibus audire contempsit, in futuris malis compatientem pauperem non meruit invenire. Sibi uni felicitatem amavit; & flammæ solus sustineat. Invenisset in calamitate remedium; si in felicitate admisisset confortium. Naxera in Jos. 1. §. 55.

Draco pugnabat, & angeli ejus. Apoc. 12. 7. Lucifer socios traxit ad conflictum, repudiavit ad confortium. *In caelum conscendam.* Is. 14. 13. Solus vult federe. Naxera in Jos. 11. §. 7. Qui sedere præsumpsit, se solò voluit esse contentus. S. Bernardus f. 3. de verb. Isaie.

Sententia.

Qui minor est inter vos, hic major est. Luc. 9. 48. Amputavit omnem æmulationem responsò suo; omnem causam, & materiam, mordacis invidiæ eruit, abscidit. S. Cyprianus de zelo, & livore.

Quemadmodum iter facientes per solem necessario comitatur umbra, sic quoque incedentibus per gloriam comes est invidia. S. Maximus f. 54. Plutarchus in Moralib. ubi nullam lumen, ibi nulla umbra: ita ubi nulla felicitas, ibi nulla invidia.

§. V.

Ab invidia alieni admittunt confortes.
Dominus Deus.

Spiritus Dei ferebatur super aquas. Gen. 1. 2. Cur aquæ, præ alijs rebus, habebant splendorem Dei? Videte, quid de aquis dicat: ita scilicet totam occupasse terram, ut non appa-

reret. Quod cum Deus animadvertit, dixit: congregentur aquæ, sub caelos, & appareat arida; & factum est ita, v. g. Mox aquæ cesserunt terræ, ut ipsa quoque appareret. Juxta hæc dicitur: *Spiritus Dei ferebatur super aquas*: quia ille multum habet de spiritu Dei, qui relinquit locum alijs; ut sint etiam conspicui, & illustres. Didacus Niss. Sabb. D. 4. Quadr. §. 6.

Adduxit ea ad Adam, ut videret, quid vocaret ea. Gen. 2. 19. Tanquam ad creaturarum imperatorem adduxit, ut ea proprijs nominibus insigniret. Nota: dimidium orbis creans Deus, propriâ nominatione condecorat; firmamentum vocans caelum, lucem diem, tenebras noctem, orbem terram, congregationem aquarum maria. Alteram medietatem orbis ex viventibus animalibus, & volucris, compastam, & quidem nobiliorem, homini reservavit; ut ea proprijs ornaret nominibus: ut omnibus innotescat Dei sollicitudo in quærendo hominis honore; ut sit particeps divinæ sapientiæ, & Imperatrici potentia. de Arcones in II. 2. Disc. 4.

Excogitatio consilio fecit duos vitulos aureos. 3. Reg. 12. 28. Jeroboam, ut vera religione Israëlitæ arceret, Deos mentitur, quos plures effingit: sed honorat ut magnos, quos asserit deitate conformes: est enim quasi divinitatis argumentum, non renuere divinitatis confortium. Derogasset sibi Pater æternus, ni se totum perfecte reciprocasset in Filium; ni felicitatis suæ confortem admisisset æqualem. Filius nec Patre deitate minor; nec Pater Filii majestate potentior. Naxera in Jos. §. 39.

Emulor vos Dei æmulatione &c. 2. Cor. 11. 2. Græc. apud Chrylost. *Zelo vobis sumerga vos zelo Dei*: atque ob id volo animas vestras Christo desponsas, quem amo, & à vobis amari volo. Zelus hominum non vult amari ab alio, quod ille amat. Didacus Niss. Sabb. post D. 4. Quadr. §. 6.

Bonus cum sit, nullius rei invidiâ tangitur: unde & nemini esse invidit; sed omnes esse vult, ut habeat, erga quos benignitate uti possit. S. Athanasius Alex. lib. contra Gentiles.

Bonitati minimè satis erat, suâ ipsius solùm contemplatione moveri: sed bonum diffundi, ac propagari, oportebat; ut plura essent, quæ beneficiò afficerentur. S. Gregor. Naz. Or. 42.

Christus Dominus.

In sole posuit tabernaculum suum, & ipse sicut sponsus. Ps. 18. 6. Cur non dicitur, quod procedit ut rex regum, dominus dominantium, princeps universæ terræ? Rex, Dominus, non admittit confortem; sponsus autem cupit sponsam sui confortem. Hinc dicitur ab Ecclesia: veni ecclesia mea, ponam in te thronum meum, Sylveira in Act. 2. v. 21.

Capite nobis vulpes parvulas. Cant. 2. 15. Non putat à se aliena lucra nostra, qui se nobis tam dignanter associat; dum jubet capi vulpes

non sibi, sed nobis secum. S. Bernardus l. 64. in Cant.

In vacuum laboravi; sine causa, & vane, fortitudinem meam consumpsi. II. 49. 4. Sed Paulus gloriatur toties de conversione Gentium, de discipulorum coronante se gaudio; ut etiam illa verba Christi in contrarium vertat Philipp. 2. 16. *non in vacuum cucurri, neque in vanum laboravi.* Et unde Paulo conceditur, quod Christo denegatur? S. Ambros. l. 7. ep. 47. ille dicebat, in vacuum laboravi; per quem meruit Paulus dicere, non in vacuum laboravi; ut boni operis fructum, & Evangelicæ prædicationis gloriam, suis conferret servulis, per quam omnis sarcina laboris absolveretur. Ramirez in ep. 2. Christi ad Episc.

Vidimus stellam jus. Matth. 2. 2. Unde cognoscant, esse stellam Dei? quia sole fulgente radiabat. Sed unde habuit tantam vim? erat peculiaris Domini Stella: & licet aliæ stellæ diei luce obscurantur, & non apparent; tamen hæc stella, cum sit Domini stella, & habeat illius favorem; tota nitet, & fulget. Apoc. 1. 16 de Christo: *habebat in dextris suis stellas septem.* Mox subditur: *& facies ejus sicut sol in virtute sua,* id est, in summa claritate. Quomodo ergo stellæ in manu fulgent? habebant à principe suo favorem. Sylveira Addit. in Evang. Matth. hic.

Vos estis lux Mundi. Matth. 5. 14. *Ego sum lux Mundi.* Joan. 8. 12. In conspectu veræ lucis increata cuncta lumina splendorem accipiunt. Escobar Coll. Chr. t. 3. Obs. 7. Dedit etiam Discipulis, ut lux Mundi essent per gratiam, quia erat ipse lux Mundi. Et quia descenditur erat de cælo, & in cælum ascensus, Eliam in cælum levavit, inde cum terris placitò redditurus tempore. Baptizaturus quoque in spiritu S. & igne, per Joannem baptismatis sacramenta præmisit; omnia quoque donavit Discipulis suis. S. Ambr. l. 1. de penit. c. 7.

Domine, si tu es, jubet me ad te venire. Matth. 14. 28. Abulens Petrus dubitans dixit: *si tu es &c.* q. d. Dominus meus tam est generosus, ut nolit solus lucere; sed omnes domesticos suos etiam amet, videre illustres. Cum iraque ille veniret ad eos ambulans super mare; si me consortem tantæ gloriæ admiserit, feceritque, ut similiter firmò gressu aquas perambularem; tali argumentò mihi persuasissimum fiet, quòd ipse sit Dominus meus. Didacus Niss. D. infra Ocl. Nat. D.

Resplenduit facies ejus sicut sol. Matth. 17. 2. Non magis, quàm sol: vitavit singularitatem odij matrem. Transi ad alium montem: pendente in patibulo Salvatore *obscuratus est sol.* Luc. 23. 45. Sol passionis se consortem in Calvaria præbuit: quia gloriæ Dominus in Thabore socium illum admisit. Naxera in Jos. x. §. 55.

Duxit illos ad montem. ib. v. 1. Ducere ad montana Discipulos, pars regni est. S. Hier. hic. Ut ejus sibi honoris consortium membra promitterent, qui in capite refulsit. S. Leo. hic. Ad gloriam admittit socios Christus; non verò ad mortem, & passionem; summum amoris sig-

num, in quo vult solus triumphare. Illò usurgente; multa corpora Sanctorum, qui dormierant, surrexerunt. Matth. 27. 52.

Cum sederit Filius hominis - sedebitis & vos. Matth. 19. 28.

Videbitis Filium hominis venientem in nubibus cæli. Matth. 26. 64. Cur in nubibus? 1. Theff. 4. 16. *rapiemur cum illis in nubibus.* Si beati homines in nubibus rapiuntur in aerem; quid mirum est, in nubibus venire Filium Dei in virtute, & gloriâ multâ. Orig. hom. 30. in Matth.

Dedit eis potestatem filios Dei fieri. Joan. 1. 12. magna benevolentia! unicus natus, & noluit manere unicus. Sanct. August. tr. 2. in Joan.

Ego sum lux Mundi. Joan. 8. 12. Magna Christi gratia, quæ omnia prope vocabula suis Discipulis donavit. *Ego sum lux &c.* id tamen, quò ipse gloriatur, Discipulis nomen indulsit dicens: *vos estis lux Mundi:* Matth. 5. 14. *Ego sum panis vivus.* Jo. 6. 41. *Unus panis, unum corpus multi sumus, omnes.* Omnes qui de uno pane participamus. 1. Cor. 10. 17. *Ego sum visus vera.* Jo. 15. 1. Et tibi dicit Il. §. 2. *plantavit eam etiam.* S. Ambr. in Luc. l. 6. c. 38. Cur de Joanne dicit Jo. c. 5. 35. *ille erat lucerna ardens,* & non potius lux? Resp. Christus apud nos manens de se dixit: *ego sum lux Mundi.* In cælo autem cum suis regnans lucerna vocatur. Apoc. 21. 23. *lucerna ejus est agnus,* Reliqui sancti dicuntur lux participatione Christo lucente in Mundo; At Joannes participat in vita lucem regnantis, quia vocavit Christum *agnum Dei.* Joan. 1. 29.

Et fecit nos regnum, & Sacerdotes Deo. Apoc. 1. 6. Rupertus hic: Rex, & Sacerdos, solus erat Jesus. Reges, & Sacerdotes facere de servis peccati proposuerat; & idcirco sanguinem fundebat.

Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo. Apoc. 3. 21.

Sancti, & probi.

Ex Veteri.

Moyse solus imperium suscipere recusabat; sed ut primùm accepit socium Aaronem, libens acquievit. Ex. 4. 14. 18.

Congrega mihi septuaginta viros de seminibus Israël. Num. 11. 16. Moyse unicus erat Legis doctor, & solus populo fundebat oracula; & tamen audivit à Domino: *congrega &c.* Nec agrè tulit, quòd doctrinæ spiritus per plures divideretur. Rupertus l. 6. de gloria Trinit. c. 19. Mira pietas Dei, mira benignitas Moyse: quò enim aliò modò satis populo facere potuit; quatenus videretur non solus gloriari. Baeza t. 1. l. 5. c. 8. §. 12.

Fleverunt pariter; David autem amplius. 1. Reg. 20. 41. Cur hic amplius lacrymas fundit? quia ubi de regno ab amico in se transferendo audit; ubi se pro Jonatha regnaturum excipit; sic agrè id fert, ut dolori, & lacrymis

copiosis indulgeat. Id est bonorum amicorum precipuum, ut bona sua amicis postponant. Baeza t. 2. l. 8. c. 3. §. 12.

Tu regnabis super Israël: & ego tibi ero secundus. 1. Reg. 23. 17. Ælredus in speccharit. l. 3. c. 19. o virum summis laudibus effe- rendum, virum expertem invidia; qui amicum regno prætulit; qui, quod videbatur suum, esse voluit alienum.

Magnificate Dominum mecum. Pl. 33. 4. Vilitas ista carnalis singulariter perfrui deside- rat, quod delectatione avida concupiscit. Spiritu- alis autem gratia non vult sola facere, quod multis proficit ad salutem; ne inter officia sancti- tatis detestabilis invidia miscetur. Cassiodo- rus hic.

Surgam, & circumibo civitatem - qua- ram quem diligit anima mea. Cant. 3. 2. Invento eo ait: *tenui eum, nec dimittam; donec introducam illum in domum matris meae.* v. 4. Putabam in sui cubiculi secretum adducendum, ut liberius illò frueretur: & audio in matris domum deducendum. S. Bernardus f. 79. in Cant. magna Ecclesie charitas, quæ ne æ- mulæ quidem Synagoga suas delicias invidet. Quid benignius? quam, ut quem diligit anima sua, ipsū communicare parata sit inimicæ. Na- xera in Jos. 11. §. 7.

Venite, & ascendamus ad montem Do- mini. Il. 2. 3. Cùm Isaias ait, venite ambule- mus, non cupit solus ascendere; nec specie exi- miâ, nec beatitudine summâ, solus frui. Pars enim felicitatis aeternæ est, gloria Dei plures habere consortes. Arcones hic.

Sanctus! sanctus! sanctus! Dominus Deus exercituum. Il. 6. 3. Cùm vates has Dei laudes audiret, ait: *ve mihi, quia tacui* v. 5. *ve mihi* mutò inter vocales Angelos! Non invidet felicitati Angelorum; sed laborum suo- rum dolet, & deplorat, immuditiam; per quam hoc ei non licebat, quod illis. Et quid illi hinc commodi? Seraphim calculo ejus labia emunda- vit. Et nota, quod ait: *volavit ad me unus de Seraphim* v. 6. ut significaret, quàm facile proficiat, qui non dolet aliorum abundantiam, sed suam deplorat inopiam. Didacus Nissenus f. 3. D. 1. Quadr.

Ex Novo.

Etiā Domine: nam & catelli &c. Matth. 15. 27. An fortè subrata invidit Israëlitis panem beneficiorum, quibus illi fruebantur? S. Chrysostr. vides prudentiam mulieris? vides, quomodo non contradixit, nec de aliorum laudi- bus doluit. Non indoluit felicitati alienæ, sed indoluit miseriæ propriæ; sicque profecit. Di- dacus Niss. f. 3. D. 1. Quadr.

Dic illi, ut me adjuvet. Luc. 10. 40. Non tædio affecta ministerij, sed fatigata labore; non invida sorori, non querens requiem; non sollicita permutare officia cum sorore, non tentans ejus pacem perturbare, in hæc verba Martha prorupit: sed dignum suo censebat in animo,

quod sibi ministraturus totus Mundus assurgeret, se indignam existimans, esse solam relictam, mi- nistraturam tanto Domino, & ad serviendum toti Collegio. Petit adjutorium, nolens tamen re- linquere ministerium; collegam quarit in officio, non quiescere. Simon Cast. l. 9. c. 33.

Dixit ergo Discipulus ille, quem dilige- bat Jesus, Petro, Dominus est. Joan. 21. 7. Da mihi Joannem, qui, cùm solus Christum ag- noverit, locum moneat, & se ab eo præveniri patiatur. Olivat. 2. Strom. §. Vado piscari.

Respice in nos. Act. 3. 4. Cùm solus Petrus, loquitur, non ait, respice in me, sed in nos. S. Basilii Seleuc. Or. 21.

Siquidem cum utroque vinculi effectio, ex utroque curationis profecta est gratia. Etsi enim solus loquitur Petrus, tamen adjutor est Aposto- lus. Petrus non solus vult laudari, sed Joannem habere socium. Sylveira hic.

Ajuxit illas, quæ mecum laboraverunt. Philipp. 4. 3. Non recusat Apostolus fecinas adjutrices; nec ille cupit sibi adscribi labores om- nes. Baeza t. 2. l. 8. c. 3.

Miscellanea.

Cernens Rachel, quod infecunda esset, invidit sorori suæ. Gen. 30. 1. Querit Abu- lensis, quomodo Rachel invidere potuerit? non doluerit sanè Rachel de sororis suæ fecunditate. Respondet: duplex esse genus invidiæ; unum laude, alterum vituperiò, dignum. Vitiòsa in- vidia est, quæ de alieno vel bono doles, vel malo gaudes. At laudabilis invidia importat dolorem de defectu proprio, in comparatione ad aliquem, habentem id, quod iste caret. Et sic invidit Ra- chel, inquit Tostatus: eamque invidiam laudat ipsa Scriptura: dicit enim in sequentibus: *reco- rdatus quoque Dominus Rachelis exaudivit eam, & aperuit vulvam ejus.* v. 22. Di- dacus Niss. f. 3. D. 1. Quadr.

Aquila grandis magnarum alarum venit ad Libanum. Ezech. 17. 3. Cur inter tot montes ad Libanum evolavit? Libanus cedris speciosissimis ornatur, & nivium candore. Huc pessima aquila intendit volatum; ut eximium obscuret candorem, aut emedullet cedrum. Na- xera in Jos. 16. §. 7.

Emulamini charismata meliora. 1. Cor. 12. 30. Verbum *amulamini* videtur scrupulum movere posse. Bene illud, si Apostolus, invide- te, & non amulamini, diceret. Cùm jubemur amulari charismata meliora, non dolere de alieno commodo, sed de nostro defectu, jubemur. Di- dacus Niss. f. 3. D. 1. Quadr.

Non potest superbus non esse invidus: in- vidia filia est superbiæ. S. August. f. 53. de Verb. D.

Invidentia aliunde non est, quàm ex eo, quod rebus præsentibus es addictior. Nam si pecuniam, & Mundi hujus gloriam, nihili fecis- ses; nihil utique invidiæ erga eos, qui istis po- tiuntur, sensisses. S. Chrysostr. l. 2. in c. 2. ep. ad Philipp.